

MÁME NA STRETKU DIEŤA SO ŠVVP, ČO S TÝM?

Kto je dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (dieťa so ŠVVP)?

Dieťaťom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je dieťa/žiak, u ktorého boli tieto špeciálne potreby diagnostikované školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie. Takémuto dieťaťu/žiakovi je potrebné na podporu efektívneho vzdelávania a výchovy nutne zabezpečiť ďalšie zdroje, ktoré umožnia vytvoriť nové prostredie zodpovedajúce jeho potrebám pri výchove a vzdelávaní.

Základné triedenie

Dieťaťom/žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je dieťa/žiak

■ so zdravotným znevýhodnením

- dieťa/žiak so zdravotným postihnutím (s mentálnym, sluchovým, zrakovým, telesným, s narušenými komunikačnými schopnosťami,

- s autizmom alebo inými pervazívnymi vývinovými poruchami alebo viacnásobným postihnutím)

- dieťa/žiak chorý alebo zdravotne oslabený

- dieťa/žiak s vývinovými poruchami (a vývinovou poruchou učenia, poruchou aktivity a pozornosti)

- dieťa/žiak s poruchou správania

■ s nadaním

- je dieťa/žiak, ktorý má v intelektovej oblasti nadpriemerné schopnosti, alebo ktorý v oblasti umenia alebo športu dosahuje v porovnaní s rovesníkmi mimoriadne výsledky a prostredníctvom

výchovy a vzdelávania sa tieto schopnosti u neho cielene rozvíjajú

■ so sociálne znevýhodneného prostredia

- je dieťa/žiak žijúci v prostredí, ktoré je z hľadiska sociálneho, ekonomického, kultúrneho a rodinného nedostatočne podnecuje rozvoj jeho emocionálnych, vôľových a mentálnych vlastností, a toto prostredie mu neposkytuje dostatok primeraných podnetov stimulujúcich rozvoj jeho osobnosti a nepodporuje jeho socializáciu

Por. <https://www.komposyt.sk/pre-rodicov/preview-file/die-a-so-vvp-343.pdf>

Ako sa správať k deťom s postihnutím:

Všeobecné zásady

■ prítomnosť postihnutého dieťaťa si vyžaduje veľkú dávku trpezlivosti, pokory a pokoja

■ individuálny prístup

■ aktivity a činnosti majú byť prispôbené schopnostiam a zručnostiam postihnutého dieťaťa

■ každé dieťa si zaslúži našu pozornosť a lásku.

■ každé dieťa, aj to s najťažšími poruchami či postihnutím, vie prejavíť svoje potreby a má byť rešpektované také, aké je

■ každé dieťa má zažiť úspech

■ nemajme veľké očakávania, deti vycítia, že boli neúspešné

■ treba si uvedomiť, že každé stretko je nová skupina – nie vždy nám prichádzajú rovnako deti, jedny neprídu, prídu iné – nové, z toho môže mať dieťa zvláštne pocity, všimajme si reakcie na nové deti

■ to isté platí, ak meníme miesto – stretko vonku, v kostole, v sále a pod. – dieťaťu treba byť na blízku, aby tieto zmeny zvládlo – poveriť tým môžeme aj pomocníkov – staršie deti, ktoré sú

s ním už zžité a poznajú jeho konanie

Ako a kedy sa rozprávať s rodičmi?

Animátor nemôže urobiť diagnostiku na základe toho, ako sa dieťa na stretku správa. Túto informáciu je potrebné obdržať od rodičov. Tu je dôležité byť veľmi citlivými. Ak sa už stane, že niektoré z detí sa správa inak ako ostatné, je dobré počkať na rodičov /ak chodia po deti na stretko/ alebo sa nimi zísť, či si na nich počkať po sv. omši. Všetko však veľmi citlivo a diskkrétne, aby sme rodičov neranili.

Mini pravidlá komunikácie s rodičmi dieťaťa, ktoré sa líši od ostatných detí

■ dieťa pozorujeme dve-tri stretká a až potom ideme za jeho rodičmi

■ nikdy neopisujeme dieťa ako zlé

■ pravdivo opíšeme skutok, situáciu a opíšeme, ako sa v danej situácii dieťa zachovalo

■ rodičom necháme čas na prijatie informácie a počkáme na odpoveď. Ak je odpoveď, že dieťa je dieťaťom so ŠVVP, tak by sme mali vedieť o tom, čo to ŠVVP je a ako sa už s dieťaťom pracuje

■ s rodičmi takéhoto dieťaťa sa treba stretnúť aj viackrát a urobiť si krátky zápis o tom, čo nám o svojom dieťati povedia, aj to, ako sa dieťa mení na základe použitých metód

■ ak dieťa nie je so ŠVVP, ale je tu iný problém, postupujeme rovnako, k dieťaťu pristupujeme citlivo, hľadáme formy a metódy, ktorými ho oslovíme a zapojíme do kolektívu

■ informácie odovzdáme aj ďalším animátorom na stretku /tábore, akcii, podujatí/, všetko však diskkrétne ☐o dieťati nehovoríme na inom mieste, zachováme kódex správania sa k deťom

■ k dieťaťu so ŠVVP sa správame prirodzene, s rodičmi hovoríme pravdivo, neprikrášľujeme, nepridávame nič viac, ako sa stalo

Ako pracovať s takými deťmi na strečkách podľa druhu a miery postihnutia

POSTIHNUTIE	PREJAVY	ČO POMÁHA
■ DIEŤA SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM		
s mentálnym postihnutím	dieťa je pomalšie, nerozumie všetkým pokynom	<ul style="list-style-type: none"> • ponechať dostatok času na dokončenie činnosti – nesúriť • dopriať zažiť úspech • zopakovať viackrát/individuálne informáciu o činnosti • prispôbiť úlohy jeho zručnostiam a schopnostiam • radi pomáhajú, môžu doniesť papiere, farbičky a pod.
so sluchovým postihnutím	dieťa nepočuje dieťa je nedoslýchavé – používa náčúvací aparát	<ul style="list-style-type: none"> • oplatí sa vedieť zopár posunkov • napísať informáciu na lístok • hovoriť nahlas, dobre artikulovať • hovoriť tvárou k dieťaťu
so zrakovým postihnutím	dieťa nevidí má zbytky zraku dokážu sa orientovať v priestore, ale každá zmena znamená – novú orientáciu sa	<ul style="list-style-type: none"> • venuje sa mu jeden animátor/staršie dieťa • vedie ho, slovne stále informuje o činnosti, • pomáha pri činnostiach • nerobíme veľké zmeny v prestavovaní nábytku, keď ich už urobíme, tak dieťa nimi dostatočne prevedieme, aby sa s novým priestorom zoznámilo
s telesným postihnutím	imobilné dieťa – na vozíku čiastočne imobilné „s chodítkom“, dieťa vedené za ruku	<ul style="list-style-type: none"> • dostatok priestoru na pohyb s vozíkom, chodítkom
s narušenými komunikačnými schopnosťami	zle počuje slabá výslovnosť a ťažká zrozumiteľnosť hovoreného slova	<ul style="list-style-type: none"> • hovoriť pomaly, nahlas a dobre artikulovať • hovoriť tvárou k dieťaťu
■ S AUTIZMOM ALEBO INÝMI PERVAZÍVNÝMI VÝVINOVÝMI PORUCHAMI		
<ul style="list-style-type: none"> - sú to špecifické poruchy vývinu, každé dieťa má individuálne prejavy a potrebuje individuálny prístup, veľmi užitočné je vypýtať si informácie od rodičov - dieťa sa zvykne fixovať na jednu osobu, s ktorou nadviaže kontakt, po čase sa s tou osobou vie pridať do kolektívu - dieťa je plaché - nemajú rady zmeny 	<ul style="list-style-type: none"> • dieťa potrebuje vlastný, osobný priestor a pozornosť najprv jednej osoby • osobitný čas na „vstup“ do kolektívu ostatných detí • nikdy dieťa nenútime, aby sa kamarátilo so všetkými deťmi naraz • necháme dostatok času na adaptáciu • nerobíme veľké zmeny v prestavovaní nábytku 	
■ S VIACNÁSOBNÝM POSTIHNUTÍM		
– všetko závisí od kombinácie postihnutí, tomu sa podriaduje činnosť a pôsobenie voči dieťaťu		
■ DIEŤA CHORÉ ALEBO ZDRAVOTNE OSLABENÉ		
– dôležité je vedieť, o aké zdravotné problémy ide, každý lekár pri určení choroby stanovuje aj to, čo dieťa smie a čo nemôže, a tým sa treba riadiť		
■ DIEŤA S VÝVINOVÝMI PORUCHAMI		
s poruchou učenia	dyslexia – porucha osvojovania schopnosti čítať dysgrafia – porucha osvojovania písania dysortografia – porucha osvojovania pravopisu dyskalkúlia – vývojová porucha osvojovania matematických schopností dyspraxia – postihuje osvojovanie, plánovanie a vykonávanie vôľových pohybov dysfázia – znížená schopnosť naučiť sa verbálne komunikovať	<ul style="list-style-type: none"> • nedávať deťom úlohy, pri ktorých by zažili neúspech alebo aj výsmech • zapájať ich do aktivít postupne, nenútené, dieťa musí chcieť samo • prispôbiť náročnosť úlohy podľa jeho schopností a zručnosti
s poruchou aktivity a pozornosti	dieťa je neposedné rýchlo sa rozptýli nesústredené	<ul style="list-style-type: none"> • môže pomáhať pri prinášaní a rozdávaní pomôcok • pomôcky a materiál mať z dohľadu takéhoto dieťaťa, pridávať ich postupne • niekedy zamestnať inou činnosťou, ktorou nebude rušiť /napr. kreslením, skladaním puzzle a pod./
■ DIEŤA S PORUCHOU SPRÁVANIA		

POSTIHNUTIE	PREJAVY	ČO POMÁHA
■ S NADANÍM		
je dieťa/žiak, ktorý má v intelektovej oblasti nadpriemerné schopnosti, alebo ktorý v oblasti umenia alebo športu dosahuje v porovnaní s rovesníkmi mimoriadne výsledky	môžu mať problém zaradiť sa do kolektívu sú samotárski	<ul style="list-style-type: none"> •do činnosti zapájame postupne •môžeme ich poveriť úlohami navyše
■ ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÉHO PROSTREDIA		
z hľadiska sociálneho ekonomického kultúrneho rodinného /jeden z rodičov je stále na cestách, rozvedení rodičia, zosnulí rodič/čia, rodič/čia alkoholici a pod./	cíti sa menejcenné má slabú vôľu samotárske nedôveruje sebe ani druhým pomalé, neisté emocionálne oslabené môže vykazovať prvky mentálnej zaostalosti	<ul style="list-style-type: none"> •prijmeme dieťa také, aké je •nepoukazujeme na jeho nedostatky •doprajeme mu dostatok času na adaptáciu ale i na dokončenie činnosti •len pre neho zopakujeme úlohu •dáme mu pocit istoty a prijatia •doprajme zažiť úspech

Príklady inakosti

1. Dieťa s autizmom – dieťa pochádza z milujúcej veľkej rodiny! Je zvyknuté na blízkosť viacerých osôb, medzi deti sa zaradiť, hrá sa sám, ale prítomnosť skupiny mu neprekáža. Keď má ťažší čas, ostáva doma – toto rozhodnutie vedľa urobiť rodičia. Na sv. omši vydrží do konca kázne a je ochotný sa z vonku do kostola vrátiť a zostať do konca sv. omše. Z času na čas je prítulný aj k iným rodinným známym. ☺

Žiaľ nie všetky deti s autizmom majú toto šťastie, viac-menej sú neprístupné. Vtedy je dobré, ak má dieťa možnosť byť v samostatnom „kútiku“, kde si volí aktivitu a činnosť. Samo sa môže rozhodnúť pridať sa ku skupine ostatných detí.

2. Dieťa vo veku 7 rokov sa nám nezapájalo na tábore do skupinových hier. Na druhý deň sa dokonca pobilo s iným chlapcom. Po tomto druhom dni prišiel po deti otec, ktorému som podala informáciu o „samotárčení“ a nevhodnom riešení sporu medzi chlapcami. Otec sa dištancoval, poslal mamku ďalší deň, s ktorou sme sa dlho rozprávali a ktorá zostala s nami na tábore a spolu sme hľadali, kedy je už hranica, že chlapec potrebuje činnosť mimo kolektív detí, a potom sa opäť môže k deťom pridať. Tábor bol denný pri fare. Podobne sa to však dá aj na týždňovom pobyte. Môžeme skúsiť zavolať rodičom, alebo, keď už dieťa nechce byť s inými deťmi, môžeme ho zamestnať napríklad prípravou stolov na obed a pod.

3. Dieťa vo veku 11 rokov – únik stolice, ktorý si neuvedomuje. Problém sme zistili už druhý deň. Prvé kroky viedli k upokojeniu dieťaťa vedúcou tábora a lekárkou na tábore. Ubezpečili sme dieťa, že nik o tom nebude vedieť. Keďže som vedela, že moja mama pozná rodičov dieťaťa, tak som

jej zavolala. Následne som zavolala rodičom. Odpoveď mamky dieťaťa ma prekvapila – o probléme vedela, trval už dosť dlho a nič s tým nerobila, iba obviňovala dieťa. Samozrejme, všetkým animátorom bola informácia o probléme podaná, ale s tým, že nikto nebude dieťa upozorňovať, ale príde alebo za vedúcou tábora, alebo za lekárkou, ktoré si dieťa vezmú a budú problém riešiť. Do konca tábora sa únik zopakoval už len raz, asi keď nastal stres z novej úlohy, nič vážne už nebolo. Prijatie dieťaťa a pocit istoty a vybudovanie si dôvery urobilo svoje. ☺

4. Chlapec – asi 11-12 rokov, veľmi „živý“, niekedy až nezvládnuteľný, vždy čosi vyparatil. Žiaden problém s poruchou správania - nie s tou vrodenu. Problém pri rešpektovaní autority, ako je i animátor preto, že rodičia sú rozvedení, pri mamke nový partner, ktorý mu „nesadol“. Dieťa stratilo akúsi istotu, svoju pozíciu, ktorú doposiaľ malo pri inom členovi

rodiny, ktorý z nej odišiel. Hľadá seba, svoje miesto, chce byť prijatý a milovaný.

5. Dieťa vo veku 9-10 rokov, neposedné, stále skáče do reči, chce pomáhať, či skôr organizovať stretko. Od mamky viem, že je tu podozrenie na ADHD alebo ADD. Dieťa je sledované špecialistami, diagnóza ešte nie je určená. Dieťa netreba zakaždým okrikovať. Lepšie je na začiatku si stanoviť „pravidlá pre toto stretko“, nie pre všetky stretká, dieťa môžeme k lepšiemu správaniu motivovať napríklad tým, že ho hodnotíme dobrými bodmi – „bobríkmi“ za každých 5 minút, ktoré vydrží byť trpezlivé, slušné, neskákať do reči a pod. Hodnotenie musí byť jemu na dosah. Ak nechceme, aby sa cítilo úplne inak ako ostatné deti, vymyslíme si spoločné hodnotenie, a to dieťa má viac hodnotiacich faktorov.

Prípravila Monika Daráková